

ТЕОРЕТИЧНІ МОДЕЛІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ОСОБИСТОСТІ

Найчастіше в стан паніки потрапляють люди з первісно порушеною потребою в безпеці, з порушеною прихильністю.

Геннадій Малейчук

У статті показано, що в сучасних умовах різноманітних перманентних погроз проблема психологічної безпеки стає невід'ємною складовою забезпечення якості життя та життєдіяльності людини. Представлено огляд визначення поняття психологічної безпеки особистості. Зазначено, що в психологічній літературі поняття безпеки визначається через амбівалентний стан «почуття безпеки – почуття небезпеки», а також як індикатор психологічного благополуччя. Значна увага приділяється «системі прихильності», що виконує життєвонеобхідну захисну функцію, яка активується коли виникає внутрішня або зовнішня загроза. Представлено авторське визначення поняття безпеки як метастану. Розглянута компонентна структура підтримки та регулювання даного стану. Обґрунтована двоконтурна модель безпеки як психологічного стану. Один з контурів моделі утворює особистісна захищеність та система моделювання образу погрози та її оцінка. Компонентами другого контуру виступають потреба в безпеці, настанова щодо безпеки/небезпеки, безпека як цінність, які забезпечують причинно-наслідковий, доцільний та ціннісно-смысловий рівні її регуляції. Як альтернативна та суперечлива описана модель психологічної безпеки Н.С. Харламенкової, структурними елементами якої виступають ціль і прагнення до стану безпеки, особистісні особливості, завдяки яким досягається стан безпеки, умови протидії погрозам і способи актуалізації ресурсів для досягнення стану безпеки, а також фактори, що порушують безпеку (погрози). Виокремлено центральні положення, які визначають зміст психологічної безпеки. В них зазначено, що безпека є однією з базових цінностей в житті людини; існує як багатовимірним феноменом, відображає тілесний, психологічний і соціальний модули людського буття, так як суб'єктивна оцінка загроз в свідомості людини диференціюється на загрози фізичного існування, психологічного благополуччя і соціальної ізоляції; є одночасно і станом і переживанням, що супроводжує динамічний процес дорослішання і досягнення зрілості; категорія «безпеки» є подвійною за своєю природою, так як передбачає об'єктивну (колективну) і суб'єктивну (індивідуальну) оцінку можливих і реальних її порушень; людина може відчувати себе в безпеці за певних умов життєдіяльності; безпека/небезпека відносяться до числа діалектично взаємопов'язаних понять; динаміка станів безпеки – небезпеки залежить від поєднання зовнішніх і внутрішніх факторів, що її забезпечують.

Ключові слова: безпека, небезпека, психологічний стан, потреба, настанова цінність, образ, психологічна захищеність, прихильність, теоретична модель.

Постановка проблеми. В сучасних умовах перманентних погроз: інформаційних, економічних, екологічних та гуманітарних катастроф, погрози

військових дій все актуальніше лунає проблема безпеки життя людини. Проблема особистісної безпеки стає невід'ємною складовою забезпечення якості її життєдіяльності.

Забезпечення безпеки особистості відноситься до числа найбільш складних, актуальних і затребуваних проблем. Уявна простота повсякденного розуміння безпеки не повинна вводити нас в оману. Тема безпеки пов'язана з фундаментальними аспектами людського буття, має світоглядний, науково-теоретичний і прикладний рівні розгляду. У зв'язку з цим визначимося з сутністю психологічної безпеки особистості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні роботи з проблеми безпеки особистості стосуються широкого кола питань (Харламенкова Н.Є., 2012, 2013; Зінченко Ю.П., 2010; Максимова С.Г., 2012; Нартова-Бочавер С.К., 2008; Вірна Ж.П., 2015; Вишневська В.П., 2011). У них обговорюються різнопланові дослідження, в яких висвітлюються фактори, що впливають на виникнення і підтримання відчуття небезпеки. Такі фактори класифікуються на зовнішні і внутрішні. До зовнішніх факторів відносять ступінь складності ситуації, що викликає відчуття небезпеки (від тиску до насильства), тривалість впливу стресору, можливість / неможливість звернення по допомогу та інше. У переліку внутрішніх факторів зазначають особистісний досвід переживання травматичних подій, рівень інтелекту, а також такі особистісні якості як сензитивність, тривожність, агресивність.

Спеціальна увага приділяється типу прихильності в ранніх дитячо-батьківських відносинах, які визначають стабільність переживання особистістю почуття безпеки, стійкість якого, до певної міри, незалежна від рівня напруженості та складності ситуації (Dickstein, 1999; Schwebel, Brezaussek, 2007; Szapocznik, Prado, 2007; Morrongiello, Corbett, Bellissimo, 2008). Згідно Дж. Боулбі, почуття безпеки досягається за допомогою встановлення надійної прихильності між батьками і дітьми (Боулбі, 2003). С. Гольдберг, Дж. Грушок і М. Дженкінс (Goldberg, Grusec, Jenkins, 1999) показали, що центральним конструктом прихильності є захист, який, по суті, забезпечує особистісну безпеку дитини. Розуміння прихильності як захисту розділяється і іншими авторами, які вважають, що захист має розглядатися не в загальному вигляді, наприклад, в такому, як «хороше батьківство», а вивчатися диференційовано (Isabella, 1999). Диференційований підхід до прихильності як до захисту передбачає виокремлення в ньому любові і довіри як незалежних характеристик (love and confidence). На думку К. Макдональд (MacDonald, 1999), ці два конструкти є незалежними системами, що виконують різні функції, супроводжуються різними емоційними переживаннями.

Мета статті – обґрунтувати і представити теоретичну модель психологічної безпеки особистості, визначити її психологічний зміст.

Виклад основного матеріалу і результатів дослідження. У сучасній психологічній науці поняття «безпеки» не має загальноприйнятого уніфікованого тлумачення. Психологічна безпека, насамперед, розглядається як стан, викликаний відсутністю загроз, і відповідно, відсутністю небезпеки [10]. На думку Ю.П. Зінченко психологію безпеки слід розглядати як галузь досліджень, спрямованих на вивчення виникнення, функціонування і розвитку механізмів захищеності психічної активності суб'єкта діяльності, а також взаємодії в його цілісному стані продуктивної діяльності [3]. Отже під безпекою розуміється стан, пов'язаний з

переживанням амбівалентних почуттів «небезпеки – безпеки», що виступають індикаторами забезпечення потреби в безпеці. У випадках задоволення потреби в безпеці – суб'єкт відчуває комфорт, почуття захищеності, у разі незадоволення – тривогу, відчуття безпорадності.

Почуття безпеки також розглядають і як індикатор психологічного благополуччя [5]. Визначення психологічної безпеки через психологічне благополуччя, на наш погляд, потребує уточнення, так як саме поняття психологічного благополуччя розпливчате і має слабе операціоналізування. Тому зосередимося на розгляді почуття безпеки виключно як маркеру однойменної потреби.

Згідно концепції А. Маслоу стан безпеки є наслідком реалізації потреби у безпеці, яка має інстинктивну природу. Потреба у безпеці розглядається як узагальнене утворення від складових: потреби в захисті, відсутності тривоги, страху, хаосу; потреби в силі покровителя, залежності; потреби в стабільності, порядку, законі, структурі, обмеженнях [6].

В дослідженнях з проблеми саморегуляції довільної активності людини В.І. Моросанової показано, що регуляція активності відбувається не тільки на основі причинно-наслідкових зв'язків, а має складну синтетичну конфігурацію. Саморегуляція визначається як своєрідний внутрішній стан, риса або здібність, що генетично закладена та така, що відкривається людиною в собі шляхом саморефлексії. Значну увагу приділяється ролі цілей в організації особистістю власної поведінки та ролі образів, уявлень і понять як регуляторів діяльності [7].

Д.М. Узнадзе, обґрунтовуючи поняття настанови в психології зазначав, що організм як цілісна система, як суб'єкт, діє не тільки за якоюсь причиною, а і відповідно до якоїсь мети. Настанова як специфічне утворення забезпечує цілеспрямований, доцільний характер дії. Отже стан безпеки може виступати як мета – кінцевий результат діяльності суб'єкта і як засіб для досягнення іншої мети [8].

Активність суб'єкта визначається не тільки цілеспрямованим характером дій. Психіка та свідомість мають особливу онтологічну функцію, що покликана забезпечити і підтримати індивідуальну специфіку людського буття. Регуляція людиною власної активності на підставі сенсу складає окремий пласт концепції саморегуляції. Найбільш загальні вигоки цього феномену слід шукати в спробах людини як смертної істоти досягнути безсмертя.

Безпека як загальнолюдська та особистісна цінність має історію, котра пов'язана з виживанням людини та людства, з цінністю життя і здоров'я окремої особи, а також якістю її життя. Безпека розглядається як головна цінність, що забезпечує життєдіяльність людини. За Ш.Шварцом безпека є узагальненою цінністю, котра однаково відображає цілі колективної та особистісної безпеки. До мотиваційних цілей колективної безпеки належать національна безпека, соціальний порядок, безпека сім'ї, взаємне розташування, взаємодопомога; до особистісних – захищеність, безпека від погроз та невиправданих ризиків, відчуття приналежності [4].

Підсумовуючи вищевикладене позначимо структурні елементи моделі безпеки як внутрішнього психологічного стану. Безпека уявляє собою системний, комплексний цілеспрямовано утворюваний стан підтримки стабільності функціонування організму як цілісної системи, здатної до активності при оптимальному рівні ризиків пов'язаних з заподіянням шкоди життю, здоров'ю,

суверенності суб'єкта. Безпека підтримується за рахунок взаємодії двох контурів (рис. 1). Зовнішній контур утворюють особистісна захищеність та система моделювання образу погрози, уявлення про погрозу, репрезентація погроз і оцінка рівня ризику. Внутрішній контур утворюють потреба в безпеці, настанова щодо безпеки / небезпеки, безпека як цінність які відображають причинно-наслідковий, доцільний та смисловий рині регуляції стану.

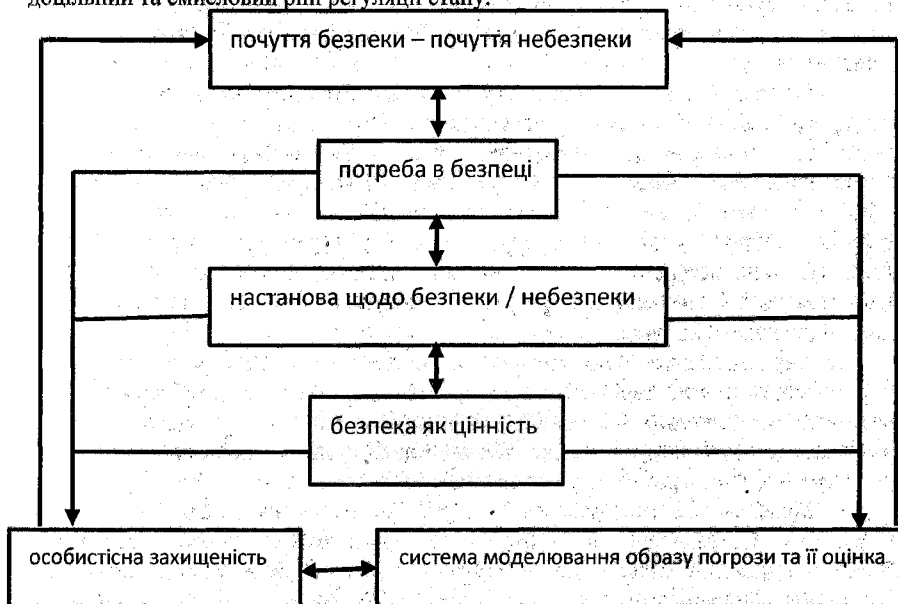

Рис. 1. Модель безпеки як внутрішнього психологічного стану

Розглядаючи безпеку як базовий психологічний стан особистості Н.С. Харламенкова виділяє наступні змінні його теоретичної моделі: цілі прагнення до даного стану, характерні для нього властивості, умови виникнення (ресурси) і способи їх актуалізації для його досягнення, а також фактори, що порушують безпеку [9]. Розглянемо кожну з змінних запропонованої моделі.

Прагнення людини до безпеки, обумовлено необхідністю позначити, зафіксувати і відстояти межі власного буття, особливо коли світ сприймається як недобррозичливий або ворожий. Важливим, також, є підтримка умов комфорту всередині меж, що встановило «Я» («self»). Самозбереження і захист стають метою зазначеного прагнення, забезпечуючи особисту недоторканність. До числа прагнень безпеки Н.С. Харламенкова зараховує і свободу [10]. Однак в літературі вказується на амбівалентне, взаємовиключне співіснування в особистісному просторі свободи і безпеки [2]. Взаємовиключення безпеки і свободи виникає в разі, коли безпека асоціюється із забезпеченням обмеження бажань «Его» для захисту від страждань, джерело яких може лежати в самій людині, в зовнішньому світі чи в стосунках з іншими людьми.

Коли сплеск бажань викликає почуття невизначеності і змушує коливатися, встановлення порядку приносить відчуття полегшення і певну вигоду. Однак

встановлення порядку імперативно. Воно пов'язане з діяльністю «Над-Я» (совістю), що здійснює моральний вибір або з підпорядкуванням впливовій особі. Оскільки сам вибір або умови вибору є примусовими, вони обмежують свободу «Его». Порядок, встановлений таким чином, постійно знаходиться під загрозою бажань, що постійно стримуються. Описане забезпечення безпеки шляхом імперативно встановленого порядку, відбувається за рахунок обмеження свободи. І в цьому випадку когнітивна конструкція – людина прагне до безпеки, щоб забезпечити собі свободу, може бути помилковою.

Як стан безпека характеризується переживаннями: 1) спокою, рівноваги, комфорту; 2) радості, щастя; 3) захищеності. Якщо ж взяти до уваги факт, що безпека і свобода є різними способами прояву «Я» («self»), а не «Его», то до перерахованих переживанням слід додати визначеність, віру і надію.

До умов, які забезпечують безпеку Н.Є. Харламенкова відносить різні види ресурсів суб'єкта: соціальний ресурс – сім'я, друзі як надійне оточення; інтелектуальний ресурс – розум, компетентність, знання; особистісний ресурс – відповідальність і життєвий досвід; фізичний ресурс особистості – сила, здоров'я і власний психологічний простір [9].

Засобами досягнення безпеки визначаються контроль за ситуацією, дотримання встановлених правил та норм, залучення зовнішніх засобів, включаючи звернення по допомогу. У своїй сукупності вони представляють достатньо збалансовану систему заходів щодо запобігання і подолання небезпек, самозбереженню і збереженню суверенності особистості.

Модель Н.Є. Харламенкової окрім особистісних частково враховує поведінкові та середовищні фактори, що впливають на стан безпеки. Вважається вірним залежність безпеки від оточуючих умов і обставин, що впливають спрямовано, представляючи реальну небезпеку, так і опосередковано, заломлюючись через систему внутрішніх факторів і особистісних особливостей.

Розуміння безпеки як системи заходів спрямованих на захист від різних загроз залежить від образу небезпеки, можливостями впливати на загрозу, сформованих умінь попереджати і запобігати ситуації, що несуть загрозу. Небезпека розглядається як наявність і дія певних сил (факторів), які є дисфункціональними, дестабілізуючими, деструктивними по відношенню до особистості. Небезпека носить потенційний характер і її актуалізація відбувається за певних умов. Одна з особливостей свідомості людини полягає в тому, що вона не надає пріоритетного значення небезпеці, що носить імовірнісний характер. Загроза є тою ознакою, що визначає вплив як небезпечний. Перед обличчям небезпеки людина відчуває страх, який є невід'ємним супутником загрози.

Вичерпні дефініції поняття «психологічна безпека», напевно, залишається справою майбутнього, проте слід виділити кілька загальних положень.

1. Безпека є однією з базових цінностей в житті людини. Ця цінність є потенційною і актуалізується при переживанні загрози або інших можливих порушень безпеки.

2. Безпека це багатовимірний феномен, відображає тілесний, психологічний і соціальний модули людського буття, так як суб'єктивна оцінка загроз в свідомості людини диференціюється на загрози його фізичного існування, загрози психологічного благополуччя і загрози соціальної ізоляції.

3. Безпека – це одночасно і стан і переживання, що супроводжує динамічний процес дорослішання і особистісного становлення в результаті якого, особистість досягає стану зрілості. Зрілість передбачає оволодіння способами досягнення безпеки з залученням як внутрішніх, так і зовнішніх ресурсів і формування, конституювання таких способів.

4. Категорія «безпеки» є подвійною за своєю природою, так як передбачає об'єктивну (колективну) і суб'єктивну (індивідуальну) оцінку можливих і реальних її порушень. Стан безпеки персоніфіковано і в кожному окремому випадку вимагає конкретного розгляду.

5. Людина може відчувати себе в безпеці за певних умов життєдіяльності. Обстановка, що оцінюється однією людиною як безпечна, іншим, може оцінюватися як небезпечна та такою, що несе загрозу. Виявлення факторів і принципів формування суб'єктивних оцінок ризиків і загроз власної безпеки дає змогу розпізнавати стан безпорадності і травматизації, адекватно застосовувати технології надання психологічної допомоги.

6. Безпека-небезпека відносяться до числа діалектично взаємопов'язаних понять. Їх вивчення передбачає осмислення природи і сутності людини.

7. Динаміка станів безпеки – небезпека залежить від поєднання зовнішніх і внутрішніх факторів, що забезпечують безпеку, які в свою чергу обумовлені віком. До зовнішніх факторів слід віднести навички та вміння в залученні зовнішніх засобів захисту і їх застосування, а також дотримання правил і вимог щодо забезпечення безпеки. Соціальні, інтелектуальні, особистісні та фізичні ресурси суб'єкта становлять внутрішні умови безпеки. Поєднання внутрішніх і зовнішніх факторів забезпечує контроль особистої безпеки суб'єкта.

8. Для оцінки стану безпеки людини необхідні, з одного боку, еталонний зразок стану захищеності і благополуччя, з іншого – розуміння закономірностей виникнення і динаміки почуття небезпеки, процесу розпізнавання загроз і оцінки ризиків [1].

Висновки. Психологічну безпеку слід визначати як комплексний функціональний, системний стан, який дозволяє суб'єкту відчувати захищеність і здійснювати протидію загрозам підтримуючи самозбереження і самоефективність. Саморегуляція особистістю стану безпеки здійснюється внутрішнім регулюючим центром на підставі причинно-наслідкової, доцільної та ціннісно-сміислової рівнів регуляції.

Перспектива подальшого дослідження має полягати у площині дослідження безпеки як метастану з точки зору психодинамічної та соціально-когнітивної парадигм.

Список використаної літератури

1. Акімова Л.Н. Стратегии формирования личностной защищенности при оказании психологической помощи / Л.Н. Акімова // Психологія професійної безпеки: технології конструктивного самозбереження особистості : кол. моногр. / О. Лазорко, Ж. Вірна, Л. Акімова [та ін.] ; за заг. ред. Ж. Вірної. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – С. 50-72.

2. Зигмунт Б. Индивидуализированное общество / Пер. с англ. под ред. В.Л. Иноземцева. – М. : Логос, 2005. – 390 с.

3. Зинченко Ю. П. Основы безопасности личности и общества: моногр. / Ю. П. Зинченко, О. Ю. Зотова. – М. : Акад. повышения квалификации и переподготовки работников образования, 2010. – 292 с.
4. Карандашев В.Н. Методика Шварца для изучения ценностей личности: концепция и методическое руководство. – СПб. : Речь, 2004. – 70 с.
5. Каримова Э.Ю. Формирование психологической безопасности в образовательном пространстве // Психологическое благополучие личности в современном образовательном пространстве : Сб. статей / Составитель: Ю. В. Братчикова. – Екатеринбург: Урал.гос.пед.ун-т., 2013. – С. 44-47.
6. Маслоу А. Мотивация и личность / Абрахам Маслоу. – СПб. : Евразия, 1999. – 370 с.
7. Моросанова В.И. Саморегуляция и индивидуальность человека / В.И. Моросанова; Ин-т психологии РАН; Психологический ин-т РАО. – М. : Наука, 2010. – 519 с.
8. Узнадзе Д.Н. Общая психология / Д.Н. Узнадзе. – М. : Смысл; СПб. : Питер, 2004. – 413 с.
9. Харламенкова Н.Е. Научные основания и теоретико-эмпирическое переосмысление принципа детерминизма в субъектно-деятельностном подходе / Н.Е. Харламенкова // Психологический журнал. – 2013. – Т. 34. – № 2. – С. 17-28.
10. Харламенкова Н.Е. Представление о психологической безопасности: возрастной и личностный компоненты / Н.Е. Харламенкова // Современная личность: Психологические исследования. / Отв. ред. М.И. Воловикова, Н.Е. Харламенкова. – М. : Институт психологии РАН, 2012. – С. 141-160.

Транслітерація

1. Akimova L.N. Strategii formirovaniya lichnostnoy zaschischennosti pri okazanii psihologicheskoy pomoschi / L.N. Akimova // Psykholohiia profesiinoi bezpeky: tekhnolohii konstruktyvnoho samozberezhennia osobystosti : kol. monohr. / O. Lazorko, Zh. Virna, L. Akimova [ta in.] ; za zah. red. Zh. Virnoi. – Lutsk : Vezha-Druk, 2015. – S. 50-72.
2. Zigmunt B. Individualizirovannoe obschestvo / Per. s angl. pod red. V.L. Inozemtseva. – M. : Logos, 2005. – 390 s.
3. Zinchenko Yu. P. Osnovy bezopasnosti lichnosti i obschestva: monogr. / Yu. P. Zinchenko, O. Yu. Zotova. – M. : Akad. povyisheniya kvalifikatsii i perepodgotovki rabotnikov obrazovaniya, 2010. – 292 s.
4. Karandashev V.N. Metodika Shvartsa dlya izucheniya tsennostey lichnosti: kontseptsiya i metodicheskoe rukovodstvo. – SPb. : Rech', 2004. – 70 s.
5. Karimova E.Yu. Formirovaniye psihologicheskoy bezopasnosti v obrazovatel'nom prostranstve // Psihologicheskoe blagopoluchie lichnosti v sovremennom obrazovatel'nom prostranstve : Sb. statey / Sostavitel: Yu. V. Bratchikova. – Ekaterinburg: Ural.gos.ped.un-t., 2013. – S. 44-47.
6. Maslou A. Motivatsiya i lichnost / Abraham Maslou. – SPb. : Evraziya, 1999. – 370 s.
7. Morosanova V.I. Samoregulyatsiya i individualnost cheloveka / V.I. Morosanova; In-t psihologii RAN; Psihologicheskii in-t RAO. – M. : Nauka, 2010. – 519 s.

8. Uznadze D.N. Obschaya psichologiya / D.N. Uznadze. – M. : Smysl; SPb. : Piter, 2004. – 413 s.

9. Harlamenkova N.E. Nauchnye osnovaniya i teoretiko-empiricheskoe pereosmyslenie printsipa determinizma v sub'ektno-deyatelnostnom podhode / N. E. Harlamenkova // Psihologicheskij zhurnal. – 2013. – T. 34. – # 2. – S. 17-28.

10. Harlamenkova N.E. Predstavlenie o psihologicheskoy bezopasnosti: vozrastnoy i lichnostnyy komponenty / N.E. Harlamenkova // Sovremennaya lichnost: Psihologicheskie issledovaniya / Otv. red. M.I. Volovikova, N.E. Harlamenkova. – M. : Institut psichologii RAN, 2012. – S. 141-160.

Акимова Л.Н.

Теоретические модели психологической безопасности личности

В статье показано, что в современных условиях различных перманентных угроз проблема психологической безопасности становится неотъемлемой составляющей качества жизни и жизнедеятельности человека. Представлен обзор определенных понятий психологической безопасности личности. Резюмируется, что в психологической литературе понятие безопасность определяется через амбивалентный состояние «чувство безопасности – чувство опасности», а также выступает индикатором психологического благополучия. Значительное внимание уделено «системе привязанности», выполняющей жизненно важную защитную функцию, которая активизируется в случаях возникновения внутренних или внешних угроз. Предложено авторское определение понятия безопасности как метасостояния. Рассмотрена компонентная структура поддерживания и регулирования данного состояния. Обоснована двухконтурная модель безопасности как психологического состояния. Один из контуров модели представлен личностной защитенностью и системой моделирования образа угрозы, ее оценкой. Компонентами второго контура выступают потребность в безопасности, установка на безопасность/опасность, безопасность как ценность. Обозначенные компоненты обеспечивают причинно-следственный, целесообразный и ценностно-смысловой уровни ее регуляции. Как альтернативная и противоречивая описана модель психологической безопасности Н.Е. Харламенковой, структурными элементами которой выступают цель и стремление к состоянию безопасности, характерные личностные свойства, способствующие достижению безопасности, условия по противодействию угрозам и способы актуализации ресурсов для достижения состояния безопасности, а также факторы, нарушающие безопасность (угрозы). Выделены центральные положения, определяющие содержание психологической безопасности. В них отмечается, что безопасность является одной из базовых ценностей в жизни человека; является многоаспектным феноменом, который отражает телесный, психологический и социальный модусы человеческого бытия, так как субъективная оценка угроз в сознании человека дифференцируется на угрозы физического существования, психологического благополучия и социальной изоляции; является одновременно и состоянием и переживанием, сопровождающим динамический процесс взросления и достижения зрелости; категория «безопасности» является двойной по своей природе, так как предполагает объективную (коллективную) и субъективную (индивидуальную) оценку возможных и реальных ее нарушений; человек может чувствовать себя в безопасности при определенных условиях жизнедеятельности.

безопасность / опасность относятся к числу диалектически взаимосвязанных понятий; динамика состояний безопасности / опасности зависит от сочетания внешних и внутренних факторов, которые ее обеспечивают.

Ключевые слова: безопасность, опасность, психологическое состояние, потребность, установка, ценность, образ, психологическая защищенность, привязанность, теоретическая модель.

Akimova L.N.

Theoretical models of psychological of security of personality

The article shows that under the current conditions of various permanent threats, the problem of psychological security becomes an integral part of the quality of life and human activity. The review of definitions of the concept of psychological security of an individual is presented. It is summarized that in the psychological literature the concept of security is defined through the ambivalent state of "sense of security - a sense of danger", and also serves as an indicator of psychological well-being. Considerable attention is paid to the "attachment system" that performs a vital protective function that is activated in cases of internal or external threats. The author's definition of the notion of security as a meta-state is proposed. The component structure of maintaining and regulating this state is considered. A two-contour model of safety as a psychological state is substantiated. One of the outlines of the model is represented by personal security and the system of modeling the threat image, its evaluation. The components of the second loop are the need for safety, the installation of safety / danger, safety as a value. Designated components provide a cause-effect, appropriate and value-semantic levels of its regulation. As an alternative and contradictory, the model of psychological security of N.E. Kharlamenkova, whose structural elements are the goal and aspiration to the state of security, the characteristic personal qualities that contribute to the achievement of security, the conditions for countering threats and ways to update the resources to achieve the state of security, as well as factors that violate security (threats). Central provisions defining the content of psychological security are singled out. They note that security is one of the basic values in human life; Is a multidimensional phenomenon that reflects the physical, psychological and social modes of human existence, since the subjective assessment of threats in the mind of a person differentiates into threats of physical existence, psychological well-being and social isolation; Is at the same time a state and experience accompanying the dynamic process of growing up and reaching maturity; The category of "security" is double in nature, since it implies an objective (collective) and subjective (individual) assessment of possible and real violations of it; A person can feel safe under certain conditions of life; Security / danger are among the dialectically interconnected concepts; The dynamics of security / hazard states depends on the combination of external and internal factors that provide it.

Key words: safety, danger, psychological state, need, installation, value, image, psychological security, attachment, theoretical model.

Акімова Лариса Наумівна – докторант кафедри загальної та соціальної психології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної психології та психології розвитку особистості Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.